

CSAL A TÜKÖR

Szerző: Polarecki Tamás

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Építész Kar
Építész szak, III. évfolyam

Témavezető: Dr. Üveges Gábor egyetemi docens

Inspiráció

Abelardo Morell *Mirror, Glass, Water and Wine* című képén egy pohár víz látható. A tükörkép azonban eltér attól, amire a szemlélő számít: a képen a pohár egyik felében víz, a másikban bor látható.

Jobban szemügyre véve a képet, feltűnik, hogy a tükör jobb oldalán a padló mintája nem tükörkép. A keretet tehát csak félig tölti ki a tükör, jobb oldalon a tükör síkja mögé látunk, ahol egy másik pohárban bor van.

Mi emberek szeretjük a csodát, a varázslatot, szeretjük hinni, hogy a lehetetlen lehetséges. Erre az emberi igényre alapozva éri el hatását Morell képe.

Ha szembenézünk egy tükörrel, önarcképünk néz vissza ránk. Mivel saját arcunkat nem láthatjuk saját szemünkkel, szeretünk tükörbe nézni.

Célkitűzés

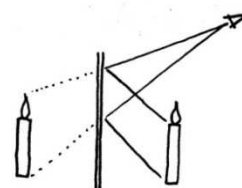
Mást láttatni a tükörben, mint ami a valóság. A lehetőségek az egészen apró, nüansznyi eltérésektől kezdve egészen addig tartanak, amíg már teljesen mást látunk a tükörben, mint ami a valóság. A kívánt eredmény elérésének érdekében, ezen a skálán okosan kell meghatározni az optimális állapotot.

A túl apró különbségek segítenek hihetőbbé tenni a csalást, de vagy észrevehetetlenek, vagy érdektelenek. Ha a gyertya tükörképéről hiányzik a kanóc, azt alig veszi észre valaki, aki pedig észreveszi, az sem döbben meg igazán. A túl nagy különbségekkel az a baj, hogy teljesen hihetetlenek. Agyunk nem azonosítja jól a helyzetet, nem is gondoljuk, hogy tükröt látunk, ha a gyertya tükörképe egy autó.

Az az ideális, ha a különbség elég kicsi ahhoz, hogy még hihető maradjon az illúzió, de elég fontos is ahhoz, hogy észrevegyük és elgondolkodjunk rajta.

A tükör működése

Középiskolai tanulmányaink óta ismerjük a tükrök működési elvét. A tükör a ráeső fénysugarakat visszaverve egy elé helyezett tárgyról látszólagos képet hoz létre. A tükörképet úgy

látjuk, mintha a tükör síkja mögött helyezkedne el. Ezt a tulajdonságot kihasználva rengeteg illúziót hozhatunk létre tükrök segítségével.

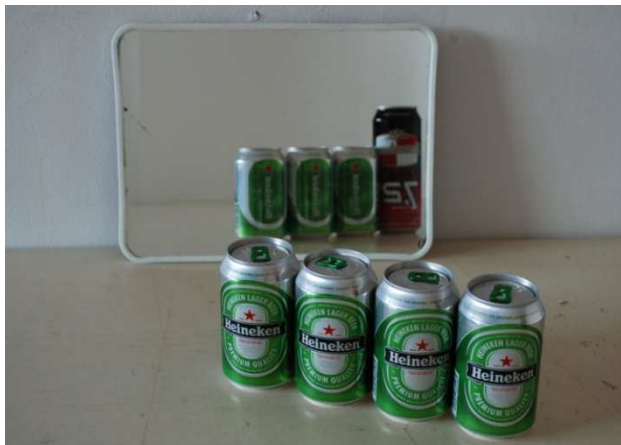
Normális esetben minden tárgyból kettőt látunk, a valósat és a tükörképét. Nézőponttól függően vannak olyan részei a tárgyaknak, melyeket vagy csak a valóságban vagy csak a tükörben látunk.

Illúzió a síkban

Nagyon sok lehetőség kínálkozik síkbeli illúzió létrehozására. Ma, mikor a számítógépes fotómanipuláció ennyire egyszerű és elterjedt, bármit meg lehet valósítani.

Elég két fényképet készíteni ugyanarról a helyről, különböző tárgyakról, majd egy alkalmas képszerkesztő programmal az egyik fotóról kivágni a tükörben látható képet és beilleszteni a másikba.

Meghatározó jelentőségű, hogy mit ábrázol a kép. A szemlélő számára kedves vagy ismert (érzelmi töltetel bíró) tárgyak, mint például a sörös dobozok az első kompozíciós kísérletben, túl sokféle asszociációt válthatnak ki (Én másfajta sört szeretek! De innék most egy jó hideg sört! De jó lenne most a strandon sörözni!). Ez nagyon messzire vezet, nem ez a cél. Az a fontos, hogy a néző a műre koncentráljon, ne kalandozzanak el a gondolatai, főleg ne maga a mű késztesse erre.

A környezetnek és magának tárgynak is semlegesnek kell lennie. Jó megoldást jelenthetnek például a kockák. Nem kötődnek semmihez, de vannak olyan tulajdonságaik, melyeket változtatva különbözhet egymástól a valóság és a tükörképe.

A második összeállításomban a tükör előtt és a tükörben is ugyanazok a kockák láthatók, csak más sorrendben. Nem nagy a különbség, mégsem értelmezhetők azonnal tükörként a látottak. Szemünk egyesével ugrál a kockákon, keressük melyik melyiknek a tükörképe, de nem áll össze egységgé a kép.

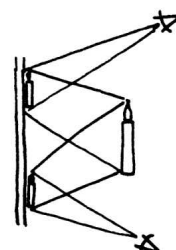

A következő példában az öt kocka közül négyvel semmi nem történik, egynek azonban más a tükörképe. Azonnal feltűnik a különbség és teljesen egyértelmű, hogy egy tükör van a képen.

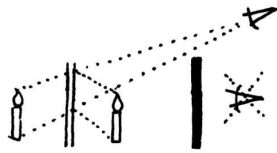
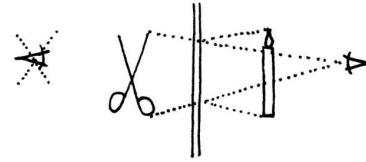

Illúzió a térben

Azt kell elérni, hogy a tükörben ne az elé tett tárgy látszódjon. Ezt nem lehet olyan egyszerűen megoldani, mint két dimenzióban. A tükör helyén ugyanis nem lehet egyszerűen csak egy fénykép, mert a tükörrel ellentétben a nézőpontot változtatva nem változna a látvány, illetve nem látnánk saját magunkat.

Fénykép helyett el lehet helyezni egy egyszerű üveglapot is a tükör helyére és mögé a látszólagos kép helyére a kívánt tárgyat.

Ebben az esetben sem látjuk saját magunkat, de ezt még meg lehet oldani egy egyszerű trükkel, úgy kell megalkotni a beállítást, hogy ha tükör lenne az üveg helyett, akkor se lássam a tükörképemet.

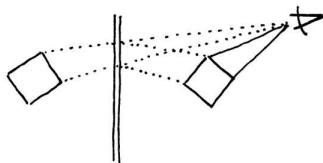
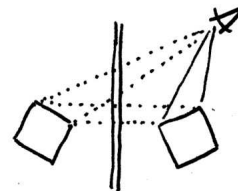
A tükörben az a nagyszerű, hogy láthatjuk benne a szemünket. Saját magunkkal nézhetünk farkasszemet. Mi ez, ha nem csoda? Viszont ha nem látjuk magunkat, nem tökéletes az illúzió, nem hiszünk benne.

Így csak egy megoldás maradt, a tárgyat magát kell manipulálni.

Megoldás

A kockák minden mögöttes tartalomtól mentesek. Egy alkalmasan választott tulajdonságukat változtatva tökéletes térbeli illúzió hozható létre. Ez a felület színének megváltoztatásával érhető el a legkönnyebben. A fekete és a fehér két tökéletesen semleges, üres szín, ha egy fekete kocka tükörképét fehérnek látjuk, érzelmektől mentesen szemlélhető a helyzet, a néző pusztán az illúzióra figyel.

Azonban probléma adódik abból, ha egyszerre látható a kocka és a tükörképe. Egy dolog nem tud egyszerre ugyanolyan és különböző is lenni.

Jól kihasználható azonban, hogy megfelelő beállítás esetén bizonyos nézőpontokból minden oldalt csak egyszer látható. Vagy csak a tükörben vagy csak a valóságban.

Ha a kockák körbejárhatók, megvizsgálható az összes oldal, akkor oda az illúzió. Ezért úgy helyeztem el a tárgyakat, hogy egyben a megfelelő nézőpontokat is definiáltam. Mindezt úgy értem el, hogy a tükröt „falakkal” vettem körül.

